

Zaprimljeno: 20.11.2008.

Izvorni znanstveni članak

UDK: 376.5

ZAJEDNICE KOJE BRINU: SAMOPROCJENA KOALICIJE ZA PREVENCIJU U ISTARSKOJ ŽUPANIJI

Josipa Bašić**Martina Ferić Šlehan**Odsjek za poremećaje u ponašanju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu**Sonja Grozić-Živolić**Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
Istarske Županije
Pula

SAŽETAK

Za potrebe realizacije znanstveno-akcijskog projekta Zajednice koje brinu kao model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih, već od samog početka provođenja projekta, formirana je Koalicija za prevenciju koja će djelovati na razini Istarske županije točnije u 12 lokalnih zajednica uključenih u realizaciju projekta. Koaliciju su u početku činili koordinatori projekta po svim lokalnim zajednicama (12, uz koordinatoricu na razini Županije), a u nastavku rada na projektu njima se pridružuju članovi ekspertnih grupa (do 7 članova u svakoj grupi: grupa za praćenje epidemioloških pokazatelja, grupa za programe i evaluaciju), voditelji i članovi grupa (5) prioritarnih intervencija koje su se pripremale ili provodile u istim lokalitetima te povremeno članovi Savjeta akcijskog dijela projekta (5-7 članova). U ovom radu analizirani su rezultati samoprocjene funkcioniranja Koalicije (N=29) po nekoliko indikatora: donošenje odluka; upravljanje i razvoj vodstva; nefinancijski resursi; podrška u zajednici; planiranje i prioritete; rezultati i strategije; mjerenje uspješnosti i odgovornosti; razvoj politike: mijenjanje pravila. Za procjenu Koalicije korišten je instrument „Community Organizational Assessment Tool”. Podaci su prikazani u obliku osnovnih statističkih parametara te je napravljena i analiza varijance. U odnosu na prikazane rezultate kao jake strane djelovanja Koalicije samopercipiraju se: ekipiranost Koalicije, educiranost iz područja prevencije u zajednici i učinkovitim programima, postavljanje prioriteta i ciljeva na temelju analize potreba zajednice, dok se kao slabe strane ili područja na kojima treba dalje raditi samopercipiraju: jačanje Koalicije za zastupanje prevencije na županijskoj i lokalnoj razini - jačanje utjecaja na kreiranje socijalne politike, fokusiranje napora na umrežavanje sa sličnim grupama u zajednici - poticanje i održavanje kolaboracija, poticanje uključivanja građana u rad Koalicije, stalni trening članova Koalicije i osiguranje održivosti - prijenos znanja i vještina stručnjacima koji rade u praksi. Rad na navedenim slabostima Koalicije nastavit će se tijekom daljnje realizacije projekta Zajednice koje brinu: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici.

Ključne riječi: zajednica, koalicija, prevencija, evaluacija, poremećaji u ponašanju i rizična ponašanja, djeca i mladi

UVODNO O KOALICIJAMA ZA PREVENCIJU

Zajednica (lokalna zajednica) ne predstavlja samo skupinu ljudi koja živi u istom susjedstvu, kvartu, mjestu ili gradu nego je to i grupa ljudi koja se druži, zajednički dijeli probleme i ima zajedničke interese, odnosno ima bliske, neformalne odnose među njezinim članovima, ograničenu socijalnu i prostornu mobilnost te postojanje čvrste kohezije (Anderson, Carter, 1990). Iz tih razloga i određenja zajednice u

posljednjim desetljećima pristupa se organiziranju i formiranju raznih koalicija, pa tako i koalicije čiji je cilj prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih. To je učinjeno i na početku postavljanja i realizacije znanstveno-akcijskog projekta „Zajednice koje brinu kao model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih“, odnosno u nastavku istog projekta „Zajednice koje brinu: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici“.

Koalicija se prema Aniću i suradnicima (2004) općenito definira kao neformalno povezivanje ljudi i organizacija oko zajedničkog interesa. Zajednički interes u ovom slučaju znači koaliranje i/ili zastupanje u svrhu promocije zdravlja i pozitivnog razvoja djece i mladih te prevencije rizičnih ponašanja mladih u nekoj zajednici - dvanaest lokalnih zajednica u Istarskoj županiji.

Potreba za formiranjem i radom koalicija u lokalnim zajednicama u različite svrhe povezano je s postojećim i rastućim znanjima i praksom prema kojima se organiziranje zajednice definira kao proces u kojem grupe u zajednici pomažu identificirati zajedničke probleme ili ciljeve, mobilizirati resurse ili na drugi način razviti i primijeniti strategije za doseganje ciljeva koji za kolektiv te zajednice imaju zajedničko značenje. U stvarnosti radi se o konceptu osnaživanja viđenom kao proces kroz koji pojedinci ili zajednice «kontroliraju» njihove živote i njihovu okolinu (Rappaport, 1984). U tom smislu govori se o razvoju zajednice kroz odvijanje i uspostavljanje procesa kao posljedica suradničkih, kolektivnih akcija koje preuzimaju lokalni ljudi da bi postigli dugoročne socijalne, ekonomske i ekološke uvjete u njihovoj zajednici. Primarni cilj razvoja zajednice je kreiranje boljeg cjelokupnog života za sve ljude u zajednici.

Koalicije su tako postale sve popularniji izbori kojima se rješavaju problemi zajednice i koje su postavljene tako da se dodaju drugim pristupima (dosta često u rješavanju problema zlouporabe cigareta, alkohola i drugih droga). Koalicije u tim slučajevima izgrađuju sveobuhvatne intervencije usmjerene na više stupnjeva, više ciljanih intervencija za različite populacije u paketu (Mitchell, Stevenson, Florin, 1996). Izgradnja jake koalicije između organizacija i raznih sektora je glavni uvjet za poboljšanje životnih uvjeta i kompetencija ljudi koji su preduvjet za pozitivno mentalno zdravlje. Koalicija¹ podrazumijeva takva partnerstva i suradnju između organizacija koje zahtijevaju dijeljenje resursa i vođenje u svrhu postizanja zajedničkih ciljeva na trajnoj bazi. Unutar koalicije potrebna je velika suradnja i volja uključenih strana (organizacija ili pojedinaca) kako bi se moglo raditi na uzajamnom podizanju kapaciteta za obostranu korist i za zajednički cilj (Butterfoss i sur., 2003). Koalicije u zajednici sastoje se od različitih grupa javnih i privatnih agencija, vodećih ljudi u zajednici, različitih dionika koji dolaze zajedno kao jedan entitet kako bi se usmjerili na značajne probleme javnog zdravlja

kako bi ih se reduciralo ili preveniralo (El Ansari, Philips 2001; Hallfors i sur. 2002; Mitchell i Shortell, 2000, prema Cramer, Atwood, Stoner, 2006). Prema Zakocs i Edwards (2006) koalicije su nešto između organizacijske, kooperativne i sinergijske radne alijanse koje često uključuju ljude iz lokalnih vlasti, neprofitnih organizacija i poslovnog sektora te zainteresiranih građana koji se formalno povezuju i organiziraju kako bi se usmjerili na probleme kroz određeno vrijeme (Butterfoss i sur., 2003).

Inicirati i održati koalicije nije jednostavan zadatak. To je kompleksan i dinamičan proces koji uključuje višestruke zadatke izgradnje koalicije, kao što su traženje novih članova, identificiranje vodećih agencija, generiranje resursa, osiguravanje procedura donošenja odluka, podržavanje vodstva, izgradnju mogućnosti za participaciju članova, ohrabivanje planiranja na osnovama planiranja akcija, implementaciju dogovornih akcija kroz pregovaranja s ključnim dionicima u zajednici, redefiniranje strategija osnovanih na evaluacijskim podacima, formiranje mehanizama za institucionalizaciju koalicija i/ili njihovih strategija (Florin, Mitchell, Stevenson, 1993; Butterfoss, Kegler, 2002, prema Zakocs i Edwards, 2006). Češće se zastupaju mišljenja da je za uspješnost koalicije značajno da se radi o malim grupama pojedinaca koji udružuju snage kako bi se usmjerili na javno zdravstvene i druge probleme u zajednici.

Postoji relativno malo istraživanja koja su provjeravala učinke intervencija koje su bile direktno usmjerene na interno funkcioniranje koalicija u zajednici, posebno u područjima planiranja preventivskih programa čija je učinkovitost utemeljena na dokazima (Riggs, Nakawaste, Penz, 2008). Zakocs i Edwards (2006) u opsežnoj meta-analizi identificirali su 55 čimbenika koji su povezani s učinkovitošću rada koalicije. Najčešće citirani čimbenici bili su: formaliziranje pravila, stil rukovođenja, aktivna participacija članova, različitost (struktura) članova, suradnja s članovima drugih agencija i grupna kohezija. Isti autori podijelili su čimbenike učinkovitosti na dvije veće skupine - vanjske promjene u zajednici vidljive posredstvom rada koalicije i unutarnje funkcioniranje koalicije. Vanjske promjene u zajednici se najčešće procjenjuju kao: sposobnost koalicije da utječe na promjene u lokalnim agencijama, programima, servisima ili politikama, realiziranim ciljevima, ili alternativno promjene kod članova koalicije čija ponašanja su se promijenila te su svojim primjerom postali modeli koji utječu na zajednicu. Kao unu-

¹ prema Prevention Term Glossary http://preventionpartners.samhsa.gov/resources_glossary_p2.asp

tanje prednosti koje pomažu uspješnosti rada koalicije u zajednici jesu: sposobnost zajedničkog rada kao grupe, kreiranje strategijskog plana te uspješna implementacija tog plana. Međutim, navedeni autori (Zakocs i Edwards, 2006) napominju da postoji malo istraživanja koji bi dokazali ultimativnu ulogu utjecaja unutarnjeg funkcioniranja koalicije s ishodima na razini zajednice. I Feinberg, Greenberg i Osgood (2004) nalaze također da usprkos velikog interesa za formiranje koalicija koje će prevenirati probleme i promovirati razvoj mladih u zajednici još uvijek nema dovoljnog znanja o procesima koji vode do njihovog uspjeha i učinkovitosti. Prema mnogim istraživanjima (Butterfoss, Goodman i Wandersman, 1993; Florin i sur., 2000; McMillan i sur., 1995, prema Feinberg, Greenberg i Osgood, 2004) izdvajaju se neki indikatori uspješnosti koalicije: participacija, vodstvo, usmjerenost na zadatak, kohezija i identitet. Međutim, istovremeno Feinberg, Greenberg i Osgood (2004) zaključuju kako integrirano funkcioniranje koalicije ne mora neophodno dovoditi do uspjeha. Prema njima u mnogim koalicijama aktualni posao odraduje samo mali broj članova (moguće samo jedan ili dva kompetentna i učinkovita pojedinca) što vodi do uspjeha koalicije, umjesto koalicije koja je dobro integrirana, vođena konsenzusom, kohezivnim „tijelom“ vođa zajednice. Prema Hays i suradnicima (2000, prema Feinberg, Greenberg i Osgood, 2004) broj sektora uključenih u jednu koaliciju je povezan s utjecajem i sposobnosti koalicije da mijenja (stručnu) politiku. Taj odnos ili povezanost istovremeno znači da se radi i o sigurnijoj političkoj podršci i legitimnosti rada koalicije. Funkcioniranje koalicije je recipročno povezano sa spremnosti zajednice za prevenciju, kao što i dobro funkcioniranje koalicije može imati pozitivan, integrirajući učinak na zajednicu. Prema još jednom istraživanju (Kaur Jasuja i sur., 2005) i njegovim rezultatima koalicija koja ima jasnu strukturu, profesionalno usmjerenje, dijeljenje resursa te pokriva manje lokalno (servisno) područje pokazuje veći progres i prihvaćanje preventivskih programa utemeljenim na dokazima.

U Republici Hrvatskoj takvih istraživanja u području prevencije rizičnih ponašanja nažalost još nema, kao što nema ni organizirane preventivne prakse u kojoj bi koalicije bile formirane i funkcionirale u te svrhe. Moguće je pretpostaviti kako je „Istarska koalicija za prevenciju“ (opisana u ovom radu i vezana za projekt Zajednice koje brinu) jedna je od prvih u Hrvatskoj. Iako u slučaju ovog rada nije ispitivana učinkovitost funkcioniranja koalicije za prevenciju u zajednici, ono što se radi u ovom

radu je samoprocjena njenog funkcioniranja, jedan je od prvih koraka da se ispita njeno interno funkcioniranje te postave i dosegnu preduvjeti (indikator uspješnosti) njenog funkcioniranja koji će osigurati njenu veću učinkovitost. Kao što je ranije rečeno neka dosadašnja istraživanja nisu potvrdila učinkovitost koalicije (pozitivni javno zdravstveni utjecaj) dok neka novija istraživanja pokazuju pozitivan utjecaj na problematična ponašanja adolescenata (Feinberg, Bontempo, Greenberg, 2008).

Formiranje Koalicije za prevenciju u Istarskoj županiji unutar projekta Zajednice koje brinu²

U znanstveno-akcijskom projektu „Zajednice koje brinu kao model prevencije poremećaja u ponašanju“ radi se o ulaganjima u pozitivan razvoj djece i mladih i prevenciji poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja. U promišljanju primjerene strategije prevencije u lokalnim zajednicama Istarske županije prema ciljevima i svrsi projekta usmjerilo se prema većini od navedenog (Janković, Bašić, 2001):

- osnaživanju lokalnih zajednica prema razvoju i primjeni programa koji utječu na pozitivan razvoj djece i mladih i prevenciju poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja,
- promoviranju zajedničkih akcija ključnih vladinih i nevladinih partnera i programa usmjerenih na redukciju rizičnih čimbenika i promociju zaštitnih čimbenika za pozitivan razvoj djece i mladih,
- povećanju javne svijesti u podržavanju uspješnih pristupa prevenciji poremećaja u ponašanju,
- podržavanju organizacija (vladinih i nevladinih) koje provode učinkovite preventivne programe,
- razvijanju informacijskog prostora i resursa koji podržavaju participaciju zajednice u svim fazama prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih, od procjene potreba, razvijanja plana aktivnosti, preko primjene i evaluacije postignutog.

To promišljanje određeno je i strategijskim procesima koji će poduprijeti razvoj složenih/sveobuhvatnih preventivskih programa prevencije u zajednici što mora uključiti:

- senzibiliziranje i mobiliziranje zajednice,

² Više o projektu u knjigama: Bašić, Ferić Šlehan, Kranželić Tavra, 2007., Bašić, Ferić Šlehan, Kranželić Tavra, 2007a.

- procjenu potreba zajednice (analiziranje postojećih sustava i uvjeta, analiziranje rizičnih i zaštitnih čimbenika),
- upravljanje procesom planiranja prilikom identificiranja potreba,
- donošenje plana prioriteta ulaganja (identificiranje programa),
- implementiranje programa,
- koordiniranje tih programa,
- evaluaciju programa i/ili cijele domišljene i primijenjene strategije/modela.

Zbog svega navedenog za razvoj projekata i njegovo učinkovito provođenje bile je potrebno osigurati neke pretpostavke:

1. evidentan pristanak ključnih, vodećih osoba lokalne zajednice za preventivne napore,³
2. procjenu spremnosti lokalne zajednice za prihvaćanje ukupnosti preventivne strategije i/ili stvaranje i djelovanje tzv. *lokalne koalicije za prevenciju*,
3. mobilizirati lokalnu zajednicu za primjenu preventivne strategije,
4. procijeniti rizične i zaštitne čimbenike te opisati strategije programirane za njihovo smanjivanje i/ili eliminiranje,
5. identificirati uvjete u zajednicama (resursi - vladine i nevladine organizacije i programi),
6. planirati prikupljanje učinaka (evaluacija) primijenjenog modela/primijenjenih programa i izlaznih rezultata.

Ovako postavljen projekt bilo je moguće provoditi organiziranjem odgovarajućeg broja ljudi prisutnih na različitim mjestima i u obnašanju različitih uloga u izabranim zajednicama. Tako je nastala odnosno formirana koalicija u zajednici za potrebe provođenja navedenog projekta.

Organiziranje koalicije za prevenciju poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih u zajednici u ovom projektu značilo je konkretno:

- predstaviti projekt ključnim ljudima i široj stručnoj javnosti u zajednicama,
- educirati izabrane predstavnike stručnjaka u prevenciji na svim lokalitetima i na razini županije,

- popisati i procijeniti ulaganja u prevenciju,
- istražiti prioritete na lokalitetima,
- odabrati preventivne programe koji će se implementirati i evaluirati,
- evaluirati pojedine preventivne programe i primijenjeni model prevencije te
- doprinijeti održivosti tog modela u Istarskoj županiji.

Oснаživanjem odabranih predstavnika lokaliteta i županije stvoreni su preduvjeti za stvaranje Koalicije za prevenciju poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih.

Specifičan posao evaluacija projekta Zajednice koje brinu u obje njene faze (I i II dio projekta) koji se provodi u 12 lokalnih zajednica (4 administrativna područja) u Istarskoj županiji, između ostalih procjena učinkovitosti primijenjenog modela/strategije, vršena je i putem samoprocjene organiziranja zajednice u prevenciji nakon ukupno 4 godine preventivskih ulaganja kroz navedeni znanstveni projekt.

Stvaranje koalicije za prevenciju bio je prvi korak u realizaciji projekta - senzibilizacija i mobilizacija zajednice - te se rad s Koalicijom nastavio tijekom cijelog rada projekta. Cilj stvaranja Koalicije za prevenciju bio je jačanje senzibilizacije zajednice za pitanja prevencije poremećaja u ponašanju te podizanje spremnosti za ulaganje u preventivna nastojanja. Rad Koalicije odnosio se kako na stručna pitanja tako i na pitanja socijalne politike u Istarskoj županiji, i u odnosu na to moguće je izdvojiti tri ključna zadatka Koalicije:

- zastupanje ulaganja u pozitivan razvoj i prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih,
- pružanje podrške za implementaciji programa u lokalnim zajednicama,
- osiguravanje održivosti rezultata projekta - modela prevencije u zajednici.

Koaliciju za prevenciju, u početnoj fazi projekta, činili su samo koordinatori. Koordinatori su stručnjaci (vrlo često i ključni ljudi u zajednici ili njihovi predstavnici). Svako šire područje - Labinština, Pazinština, Poreština i Puljština - imalo je svog koordinatora. Unutar svakog šireg područja imenovani su i koordinatori za svaku manju lokalnu jedinicu (grad,

³ Na temelju formuliranog opisa i zahtjeva Projekta, te susreta s „pravim ljudima“ u svakoj od potencijalnih partnerskih organizacija/lokalnih zajednica izvršen je odabir članova Koalicije. Činjenica „da su odabrani“ za postizanje neke vrijednosti (prevencije) koju su i sami već pokušavali dostići djelovala je motivirajuće. Rana podrška čelnika lokalne samouprave omogućila je brže pristupanje Koaliciji, a tamo gdje je izostala upravna komponenta snažan doprinos dale su relevantne ustanove i/ili nevladine organizacije. Tijekom provedbe Projekta došlo je dijelom i do „spontane“ regulacije u sastavu Koalicije; nezainteresirani su se pasivizirali, a pristupali su novi članovi koji su preuzeli „ključne“ uloge.

mjesto). Vremenom, a u skladu s ciljevima projekta, Koalicija se „proširila“. Tako su se koordinatorima lokaliteta pridružili stručnjaci iz područja epidemiologije, preventivnih programa i evaluacije - procjene programa. Njihov primarni zadatak je bio prikupiti postojeće epidemiološke podatke koje su pratili razni resori Istarske županije s ciljem procjene potreba (tim za epidemiologiju), prikupiti postojeće programe prevencije na lokalitetima na kojima se provodio projekt te procijeniti njihovu učinkovitost (tim za programe i tim za evaluaciju).

Nakon što je završena četvrta faza projekta - identifikacija prioriteta, Koaliciji su se pridružili i timovi za prioritete:

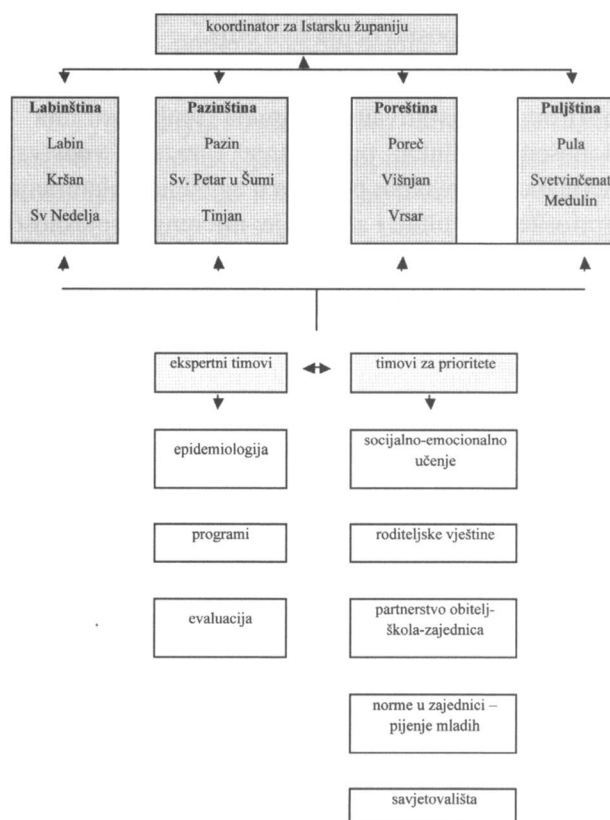
1. Tim za program socijalno-emocionalnog učenja u osnovnim školama (PATHS);
2. Tim za programe jačanje roditeljskih vještina;
3. Tim za razvijanje partnerstva obitelj-škola-zajednica;
4. Tim za jačanje normi u zajednici - pije mladih i
5. Tim za izradu standarda rada u savjetovališta.

Potrebno je napomenuti kako su vrlo često koordinatori postajali članovi nekog od navedenih timova uz stručnjake na tom području. Ova „isprepletenost“ uloga u Koaliciji važna je zbog zadataka Koalicije koji su se odnosili i na podizanje znanja/vještina stručnjaka u Istarskoj županiji i na utjecaj u kreiranju socijalne politike - na lokalnoj i regionalnoj razini. Cjelokupna shema Koalicije vidljiva je u Prikazu 1.

Koalicija je se prvi puta sastala i započela radom 21. i 22. ožujka 2003. godine u Puli. Tom prilikom je nastala vizija i misija projekta koju su izradili koordinatori zajedno s istraživačkim timom projekta (vidi u Bašić, Ferić, Kranželić Tavra, 2007, 2007a).

Važno je napomenuti kako su Tim koordinatora (17 članova), stručni (ekspertni) timovi i timovi za prioritete (u svakom do 7 članova), nositelji ili izvoditelji svih aktivnosti na projektu, uz podršku tima istraživača. Susreti s timom istraživača osmišljavani su kao kratki seminari/edukacije (osobito u prvom dijelu projekta) kako bi se koordinate osnažilo za posao koji ih očekuje, odnosno na sus-

Prikaz 1. Strukturalna shema Koalicije za prevenciju

retima su se razmjenjivale informacije prikupljene u raznim fazama projekta, radilo se na prikupljenim podacima te su se planirale aktivnosti za sljedeće razdoblje projekta.

Sažeto rečeno, samoprocjenu funkcioniranja su vršili članovi *Koalicije za prevenciju*⁴ koju su činili:

- *koordinatori projekta* na pojedinim lokalitetima (12 koordinatora),
- *članovi ekspertnih skupina* (epidemiološki, programski i evaluacijski ekspertni timovi),
- *članovi grupa koji rade na prioritetnim preventivnim intervencijama* (grupe stručnjaka organizirani za postavljanje, implementiranje i evaluiranje 5 izabranih prioritetnih aktivnosti)
- *članovi Savjeta projekta* (grupa stručnjaka koju čine neki članovi ranije spomenutih grupa čije je cilj u zahtjevnim situacijama pomoći donošenju odluka u svezi s projektom na županijskoj razini).

⁴ Koalicija za prevenciju u ovom projektu još uvijek nije organizirana kao čvrsta koalicija s dovoljno jasnim ciljevima i aktivnostima na razini županije, ona je stvorena za potrebe realizacije projekta. U nekim od navedenih grupa nalaze se iste osobe jer su istovremeno angažirane u više planiranih aktivnosti. Koalicija za prevenciju u projektu stvara se postepeno kroz organiziranje nevladine organizacije koja okuplja i počinje s organiziranjem zastupanja prevencije poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih u Istarskoj županiji te se pretpostavlja da će do kraja provođenje projekta ona biti i formalno uspostavljena, a njeni ciljevi prepoznati u zajednici.

Cilj istraživanja

U radu su postavljena dva cilja.

Prvi cilj je utvrditi jake i slabe strane Koalicije obzirom na ispitivana područja funkcioniranja - donošenje odluka; upravljanje i razvoj vodstva; nefinancijski resursi; podrška u zajednici: planiranje i prioritete; rezultati i strategije; mjerenje uspješnosti i odgovornosti; razvoj politike: mijenjanje pravila. Uvid u jake i slabe strane Koalicije dobit će se analizom odgovora članova Koalicije na navedenim područjima.

Drugi cilj istraživanja je ispitati razlike među različitim skupinama članova Koalicije. Za navedeni cilj polazi se od hipoteze da će oni članovi Koalicije koji su ujedno bili i oni koji su Koaliciju „stvarali“ procjenjivati funkcioniranje Koalicije bolje nego oni članovi koji su se pridružili kasnije.

Na osnovi dobivenih rezultata predviđene su daljnje aktivnosti unutar realizacije navedenog projekta za jačanje Koalicije, kako bi se ojačala za postizanje deklariranih ciljeva te institucionalizaciju ili održivost modela prevencije u zajednici.

METODE RADA

Uzorak ispitanika

Potencijalni ispitanici su bili svi članovi Koalicije za prevenciju (N=49). Upitnik im je poslan elektronskom poštom u ožujku 2007. godine. Vraćeno je 29 upitnika, odnosno 59% članova Koalicije se odazvalo istraživanju, dakle radi se o prigodnom uzorku.

Obzirom na lokalitete 27.6% ispitanika je bilo s područja Labinštine, 20.6% s područja Pazinštine, 24.1% s područja Poreština (točnije Grada Poreča - ispitanici s drugih lokaliteta Poreštine se nisu odazvali istraživanju) te njih 24.1% s područja Puljštine.

Procjena učestalosti prisustvovanja sastancima Koalicije procijenjena je kako slijedi: 27.6% ispitanika odgovorilo je u kategoriji „redovito“, 37.9% ispitanika u kategoriji „često“ te 31.0% njih u kategoriji „povremeno“. Niti jedan ispitanik nije odgovorio u kategoriji „rijetko“.

Obzirom na razinu aktivnosti u radu Koalicije 31.0% ispitanika odgovara u kategoriji „aktivno“, 24.1% ispitanika u kategoriji „prilično aktivno“, 34.5% njih u kategoriji „donekle aktivno“ te njih 6.9% u kategoriji „pasivno“.

Ukoliko se sažmu navedeni podaci, može se zaključiti kako je 65.5% ispitanika dolazilo na većinu sastanaka Koalicije te da njih 55% nije sudjelovalo vrlo aktivno u radu Koalicije.

Kod utvrđivanja razlika u procjeni od strane koordinatora i drugih članova Koalicije sub uzorci su napravljeni na način da su članovi Koalicije koji su imali i ulogu koordinatora i ulogu člana nekog od timova bili u kategoriji „koordinatora“: (1) subuzorak koordinatora N=11, (2) subuzorak članova stručnih timova N=16.

Instrument

Za procjenu Koalicije korišten je instrument „Community Organizational Assessment Tool“ (Oregon State University Family Policy program, Oregon Commission on Children and Families, 2003⁵) koji je bio modificiran (nije uključena subskala Financijski resursi, obzirom da Koalicija nema samostalne izvore financiranja) za potrebe ovog projekta odnosno samoprocjene rada Koalicije. Upitnik se sastoji od ukupno 49 varijabli koje su podijeljene u 7 subskala:

- Donošenje odluka (8 varijabli)
- Upravljanje i razvoj vodstva (9 varijabli)
- Nefinancijski resursi (6 varijabli)
- Podrška u zajednici: planiranje i prioritete (10 varijabli)
- Rezultati i strategije (8 varijabli)
- Mjerenje uspješnosti i odgovornosti (5 varijabli)
- Razvoj politike: mijenjanje pravila (3 varijable)

Na svaku varijablu se odgovaralo u pet kategorija 1- „ne/nikada“ do 5 - „da/uvijek“.

Metode obrade podataka

Podaci su prikazani u obliku osnovnih statističkih parametara te je napravljena i analiza varijance.

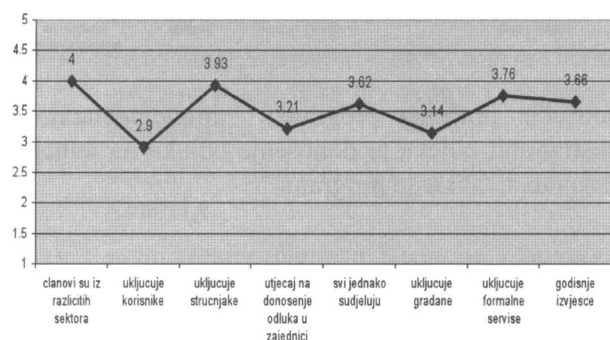
Rezultati istraživanja

U prvom dijelu rezultata istraživanja prikazane su aritmetičke sredine po varijablama svake pojedine subskale. Drugi dio rezultata odnosi se na analizu razlika u samoprocjeni Koalicije kada su u pitanju koordinatori odnosno članovi ostalih timova projekta.

Deskriptivni rezultati samoprocjena funkcioniranja Koalicije

Donošenje odluka. Prva subskala sastojala se od 8 varijabli (potpune varijable moguće je vidjeti u Tablici 1). Aritmetičke sredine prikazane su u Grafu 1.

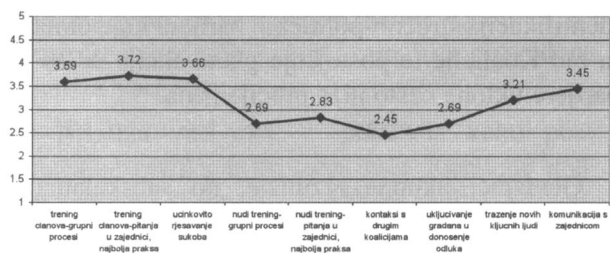
Graf 1. Aritmetičke sredine - subskala Donošenje odluka

Iz grafičkog prikaza (Graf 1.) vidljivo je da članovi Koalicije u najvišim vrijednostima procjenjuju kako je Koalicija sastavljena od članova (stručnjaka) iz različitih sektora, da u svoj rad uključuje formalne servise te da članovi Koalicije podjednako sudjeluju u njezinom radu. Niže je procijenjeno uključivanje korisnika i građana u rad Koalicije te utjecaj na donošenja odluka u zajednici.

Upravljanje i razvoj vodstva. Ova subskala od 9 varijabli odnosila se na pitanja iz područja edukacije/treninga, grupnih procesa unutar Koalicije, povezivanja s drugim sličnim grupama u zajednici.

Graf 2. Aritmetičke sredine - subskala Upravljanje i razvoj vodstva

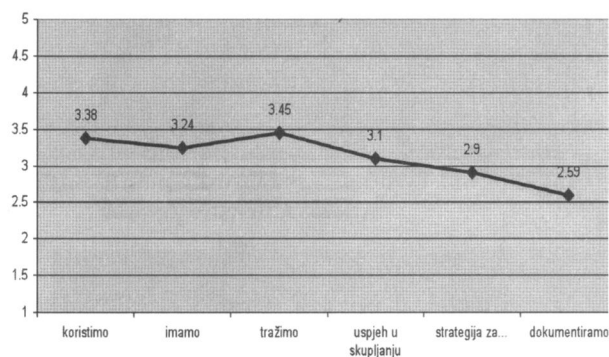
Iz Grafa 2. je vidljivo kako su najbolje procijenjena područja edukacije/treninga članova Koalicije. U srednjim vrijednostima procijenjeno je traženje novih ljudi koji bi mogli doprinijeti radu Koalicije te komunikacija sa zajednicom. U najnižim vrijednostima procijenjeno je područje prijenosa naučenog

drugim stručnjacima u zajednici, uspostavljanje kontakta s drugim grupama sa sličnim ciljem u zajednici te, ponovo, uključivanje građana u rad Koalicije.

Ne-financijski resursi. Ova subskala se sastojala od 6 varijabli. Njome se ispitivalo u kojoj mjeri Koalicija posjeduje i koristi ne-financijske resurse (ljudske resurse, prostor...) te traži li ih i imali li strategiju za njihovo traženje i postoji li dokumentacija o ne-financijskim resursima.

Iz grafičkog prikaza (Graf 3.) vidljivo je da su sve varijable procijenjene u prosječnim vrijednostima - aritmetičke sredina od 2.59 do 3.45. Najniže je procijenjeno dokumentiranje posjedovanja/korištenja ne-financijskih resursa te razvoj strategije za traženje resursa.

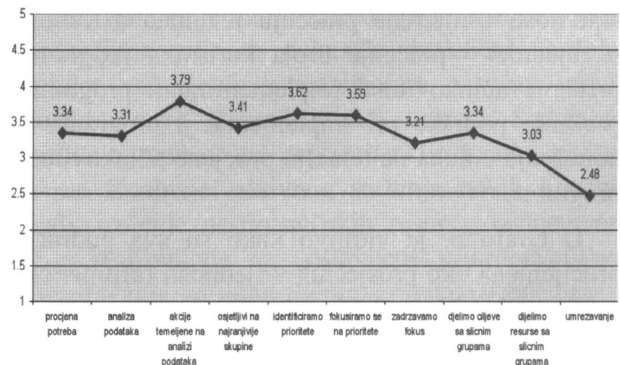
Graf 3. Aritmetičke sredine - subskala Ne-financijski resursi

Podrška u zajednici: planiranje i prioritete. Subsкала podrške u zajednici sastojala se od 10 varijabli i odnosila se na planiranje preventivnih aktivnosti i određivanje prioriteta.

U Grafu 4. prikazane su aritmetičke sredine odgovora ispitanika. Iz grafičkog prikaza može se zaključiti kako članovi Koalicije relativno visoko

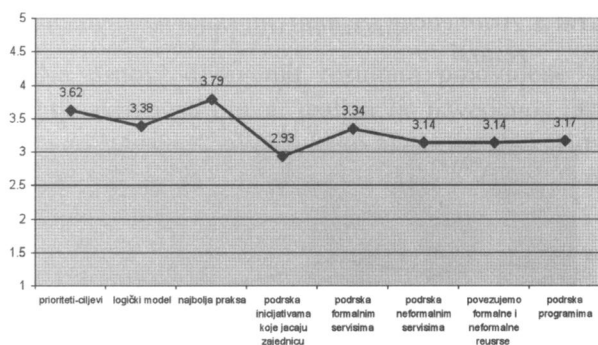
Graf 4. Aritmetičke sredine - subskala Podrška u zajednici: planiranje i prioritete

procjenjuju kako su akcije Koalicije temeljene na analizama podataka, odnosno procjeni potreba. Isto tako je relativno visoko procijenjena identifikacija prioriteta. Niže procijenjeno je područje umrežavanja s drugim sličnim grupama u zajednici (dijeljenje ciljeva, resursa) te zadržavanje fokusa u radu Koalicije na identificiranim prioritetima.

Rezultati i strategije. U ovaj subskali od 8 varijabli ispitivano je koliko su ciljevi rada Koalicije u skladu s postavljenim prioritetima, postoji li logički model za vođenje aktivnosti Koalicije, podržava li Koalicija programe najbolje prakse i inicijative, formalne i neformalne servise koje jačaju zajednicu.

Graf 5. Aritmetičke sredine - subskala Rezultati i strategije

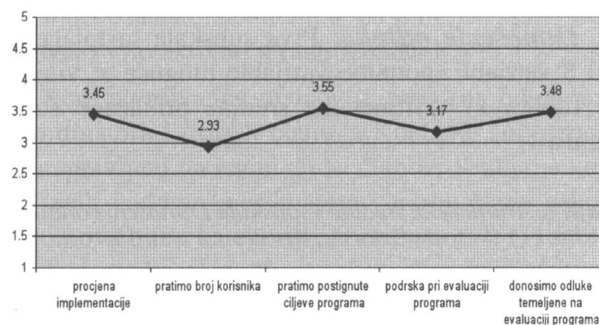

Iz grafičkog je prikaza (Graf 5.) vidljivo kako članovi Koalicije najvišim procjenjuju kako se u njihovu radu, odnosu pri podršci za implementaciju programa u zajednici, traže dokazi učinkovitosti programa - najbolja praksa. Nadalje, ispitanici su relativno visoko procijenili povezanost postavljenih prioriteta i ciljeva Koalicije. U srednjim vrijednostima je procijenjena podrška koju Koalicija pruža formalnim i neformalnim servisima, inicijativama u zajednici i njihovim aktivnostima i programima.

Mjerenje uspješnosti i odgovornosti. Ova subskala sastojala se od 5 varijabli i odnosila se na aktivnosti usmjerene praćenju rezultata aktivnosti u zajednici - praćenje broja korisnika programa, praćenje učinkovitosti implementiranih programa, pružanje podrške pri implementaciji programa te donošenje odluka na temelju procjene učinkovitosti programa.

U Grafu 6. je vidljivo kako su sva područja procijenjena oko prosječnih vrijednosti (aritmetičke sredine od 2.93 do 3.55, socijalno poželjni odgovori). U nešto višim vrijednostima je procijenjeno

Graf 6. Aritmetičke sredine - subskala Mjerenje uspješnosti i odgovornosti

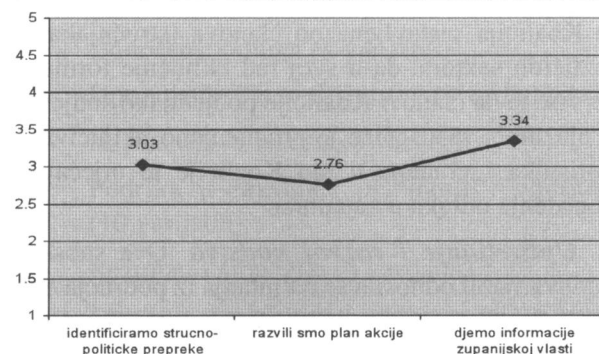

područje praćenja programa - implementacije i postignutih ciljeva te donošenje odluka na temelju rezultata evaluacije programa.

Razvoj politike: mijenjanje pravila.

Posljednja subskala se odnosila na procjenu utjecaja Koalicije na socijalnu politiku (3 varijable).

Graf 7. Aritmetičke sredine - subskala Razvoj politike: mijenjanje pravila

Iz grafičkog prikaza (Graf 7.) je vidljivo kako članovi Koalicije svoj utjecaj procjenjuju najviše kroz davanje informacija županijskoj vlasti, dok je identifikacija stručno-političkih barijera koje ometaju rad Koalicije te postojanje plana akcije da se te barijere uklone nešto niže procijenjena.

Gledajući ukupne rezultate, po subskalama i u njihovoj ukupnosti, moguće je zaključiti kako članovi Koalicije kao **jake strane** njihovog rada procjenjuju:

- ekipiranost Koalicije,
- educiranost iz područja prevencije u zajednici i učinkovitim programima,
- postavljanje prioriteta i ciljeva na temelju analize potreba zajednice.

Potrebno je napomenuti da se na ovim područjima ciljano radilo s članovima Koalicije tijekom projekta, posebice na edukaciji i procjeni potreba (na temelju koje su postavljeni i prioriteti).

S druge strane **područja koja bi trebalo jačati** u radu Koalicije su:

- jačanje Koalicije za zastupanje prevencije na županijskoj i lokalnoj razini - jačanje utjecaja na kreiranje socijalne politike,
- fokusiranje napora na umrežavanje sa sličnim grupama u zajednici - poticanje i održavanje kolaboracija,
- poticanje uključivanja građana u rad Koalicije,
- stalni trening članova Koalicije i osiguranje održivosti - prijenos znanja i vještina stručnjacima koji rade u praksi.

Analiza razlika u samoprocjeni članova Koalicije

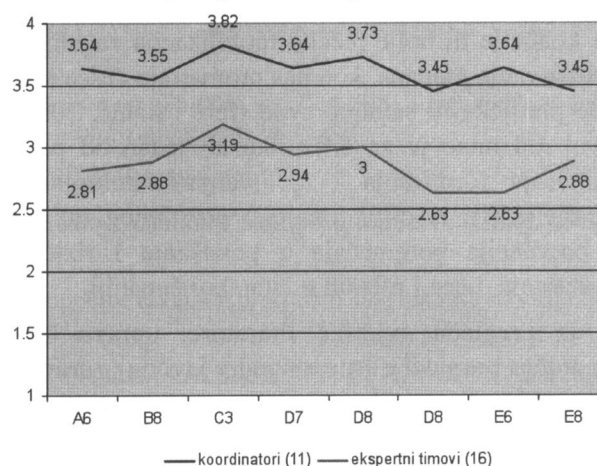
Kako bi se dobio što bolji uvid u samoprocjenu rada Koalicije za prevenciju, analizirane su i **razlike u samoprocjeni koordinatora i članova ostalih timova**. Kao što je već ranije spomenuto, koordinatori su bili od samog početka projekta uključeni u rad Koalicije, dok su se članovi drugih timova uključivali u kasnijim fazama projekta. Isto tako potrebno je napomenuti da su mnogi od koordinatora uključeni u neki od, ili čak više, timova. Pri analizi su svi oni stavljeni u grupu „koordinatora” bez obzira na ulogu koju su imali u nekom od timova. U ovoj analizi sudjelovalo je 27 ispitanika, budući da iz dva upitnika nije bilo moguće vidjeti kojoj grupi ispitanik pripada (koordinatori N=11, članovi stručnih timova N=16). Kako bi se testirale razlike u samoprocjeni između navedenih grupa ispitanika provedena je analiza varijance.

Analiza varijance je pokazala kako postoje značajne razlike u procjeni rada Koalicije u 8 od 49 varijabli (Prilog 1. Rezultati analize varijance). U Grafu 8. prikazane su varijable po kojima se, u procjeni, razlikuju dvije grupe ispitanika ($p \leq 0.05$). Varijable u kojima se pokazala statistički značajna razlika su:

- Naša koalicija aktivno traži ideje, povratne informacije i uključivanje od građana i roditelja pri donošenju prioriteta i osmišljavanju aktivnosti i programa (A6)

- Aktivno tražimo nove ključne ljude među institucijama/organizacijama u zajednici, poslovnom sektoru i civilnim grupama (B8)
- Tražimo ne-financijske resurse u zajednici (C3)
- Ako iskrsne neki novi prioritet, koji ne zahtjeva hitnu akciju i nije relevantan za naše prioritete, usmjeravamo ga prema drugima ili ograničavamo našu akciju (D7)
- Upostavili smo neke zajedničke ciljeve s drugim grupama u zajednici i stručno-političnim inicijativama sa sličnim interesom (D8)
- Dijelimo financijske i/ili druge resurse s ostalim grupama u zajednici ili stručno-političnim inicijativama sa sličnim interesom (D9)
- Aktivno podržavamo rad neformalnih organizacija u našoj zajednici (E6)
- Nudimo tehničku podršku, edukaciju i druge oblike ne-financijske podrške programima u zajednici koji uključuju roditelje, mlade, volontere i građane (E8)

Graf 8. Analiza varijance - statistički značajne razlike u samoprocjeni Koalicije

Iz Grafa 8. je vidljivo kako koordinatori, u svim područjima gdje se pokazala statistički značajna razlika, rad Koalicije procjenjuju u višim vrijednostima nego članovi ostalih timova. Sadržajno, razlike se odnose na procjenu uključivanja građana u rad Koalicije, aktivnog traženja novih ključnih ljudi, traženje ne-financijskih resursa, usmjeravanje rada Koalicije na postavljene prioritete/ciljeve, umrežavanje s drugim sličnim grupama u zajednici te pružanje podrške neformalnim servisima u zajednici.

Ukoliko se gleda po subskalama najviše varijabli u kojim se pokazala značajna razlika jesu varijable iz subskale **Podrška u zajednici: planiranje i prioritet**.

Ovi podaci, donekle, potvrđuju područja koja su identificirana kao ona na kojima se planiralo dalje raditi, odnosno kao ona u koja je potrebno ulagati kako bi se Koalicija ojačala kao „tijelo“ koje će:

- utjecati na kreiranje stručne politike u zajednici u odnosu na prevenciju poremećaja u ponašanju i poticanje pozitivnog razvoja djece i mladih,
- pružati podršku (prije svega u obliku edukacija) svim formalnim i neformalnim grupama koji provode preventivne aktivnosti u zajednici,
- povezivati grupe u zajednici sa istim ciljevima i tako jačati utjecaj njihovog rada na sve građane te,
- zastupati potrebe svih građana u zajednici kroz „oslušivanje“ njihovih potreba.

Zaključak

Ovaj rad, između ostalog, i u praktičnom i znanstvenom smislu, treba promatrati i kao jedan od prvih takve vrste u Republici Hrvatskoj. Dok se koalicije ili bolje rečeno mobilizacija zajednice, udruživanje građana, kod nas promatraju češće kroz uže političke ili samoupravne sfere (Stanić, 2004), ovaj rad imao je za cilj prikazati jedan od prvih pokušaja formiranja i djelovanja/funkcioniranja koalicije čiji je cilj promocija pozitivnog razvoja i prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih u Istarskoj županiji.

Iz pregleda svjetske literature, upravo kroz području promocije (mentalnog i javnog) zdravlja, zdravlja općenito (ili posebno za neke bolesti čija je incidencija velika) te prevencije najrazličitijih rizičnih ponašanja djece i mladih, moguće je zapaziti velik interes za uspostavljanje i funkcioniranje takvih koalicija. Ispituje se, s jedne strane njeno interno funkcioniranje, a s druge strane, opažene promjene u socijalnim okruženjima posredstvom djelovanja koalicije. Iako koalicije nisu i jedini načini čijim posredstvom se mjere i dokazuju doprinosi učinkovitim preventivnim intervencijama, isplativosti i dokazi učinkovitosti preventivnih intervencija, one svakako jesu jedan od načina participativnog odnosa prema rješavanja problema čiji se „vlasnici“ nalaze u zajednici te čija se rješenja također traže u toj istoj zajednici od strane uključivanja većeg broja

zainteresiranih građana (profesionalaca ali i zainteresiranih građana i različitih dionika u zajednici) određene zajednice.

Iako intencija ovog rada nije bila ispitivanje učinkovitosti Koalicije rezultati istraživanja pokazuju kako u radu/ispitivanim obilježjima Koalicije postoje neke karakteristike koje imaju učinkovite Koalicije u svijetu poput dobre ekipiranosti Koalicije - ključni ljudi i stručnjaci/znanja iz područja prevencije u zajednici i učinkovitim programima te postavljanje prioriteta i ciljeva na temelju analize potreba zajednice (Butterfoss, Goodman i Wandersman, 1993; Florin i sur., 2000; McMillan i sur., 1995, prema Feinberg, Greenberg i Osgood, 2004; Zackos i Edwards, 2006). S druge strane rad daje i odgovor na pitanje u kojem smjeru treba jačati Koaliciju kako bi ostvarila postavljene ciljeve. Te smjernice se prvenstveno odnose na jačanje utjecaja Koalicije na kreiranje socijalne politike na lokalnoj i regionalnoj razini, na umrežavanje sa sličnim grupama u zajednici te uključivanje građana u rad Koalicije. Sve navedeno jesu identificirane karakteristike učinkovitih koalicija (Zackos i Edwards, 2006). Dobivene razlike u percepciji funkcioniranja Koalicije obzirom na duljinu članstva u Koaliciji, osim što donekle potvrđuju područja na kojima je potrebno raditi ukoliko se želi jačati Koalicija, ukazuju i na činjenicu kako treba raditi i na protoku informacija u samoj Koaliciji.

Doprinos ovog rada leži u identifikaciji područja funkcioniranja Koalicije u koja je potrebno dodatno ulagati kako bi ona mogla utjecati na socijalnu politiku i preventivnu praksu u Istarskoj županiji.

Formiranje i održavanje koalicija u zajednici zahtjevan je posao i još uvijek nema dovoljnog broja jednoznačnih istraživanja koja identificiraju karakteristike učinkovitih koalicija koje bi taj posao olakšale. Ipak, stvaranje koalicija kao način rješavanja određenih pitanja u zajednici, pa tako i pitanja promocije pozitivnog razvoja djece i mladih i prevencije poremećaja u ponašanju, može pokazati veliki učinak. Dobro postavljene, učinkovite koalicije mogu razviti koordinirane odgovore/rješenja za ciljanje probleme/pitanja, mogu utjecati na povećanje učinkovitosti servisa, usmjeriti resurse zajednice, kreirati inicijative u zajednici, te time učinkovito utjecati na dugoročnu promjenu u socijalnoj politici na lokalnoj, regionalnoj pa i državnoj razini.

Doprinos ovog rada leži u identifikaciji područja funkcioniranja Koalicije u koja je potrebno dodatno ulagati kako bi ona mogla utjecati na socijalnu politiku i preventivnu praksu u Istarskoj županiji.

LITERATURA

- Anderson, R.E., Carter, I. (1990): *Human Behavior in the Social Environment: A Social System Approach*. Aldine de Gruyter. New York.
- Anić, V., Brozović Rončević, D., Goldstein, I., Goldstein, S., Jojić, Lj., Matasović, R., Pranjković, I. (2004): *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Novi Liber i Jutarnji list. Zagreb.
- Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (2007): *Zajednice koje brinu - model prevencije poremećaja u ponašanju: Epidemiološka studija - mjerenja rizičnih i zaštitnih čimbenika u Istarskoj županiji*. Istarska županija i Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Pula- Zagreb.
- Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (2007a): *Zajednice koje brinu - model prevencije poremećaja u ponašanju: Strategijska promišljanja, resursi i programi prevencije u Istarskoj županiji*. Istarska županija i Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Pula- Zagreb.
- Butterfoss, F.D., Morrow, A.L., DeWitt Webster, J., Clinton Crews, R. (2003): *The Coalition Training Institute. Training for the Long Haul*. *Journal of Public Health Management Practice*. 9, 6, 522-529.
- Cramer, M.E., Atwood, J.R., Stoner, J.A. (2006): *Measuring Community Coalition Effectiveness Using the ICE Instrument*. *Public Health Nursing*. 23, 1, 74-87.
- Feinberg, M.E., Greenberg, M.T., Wayne Osgood, D. (2004): *Readiness, Functioning, and Perceived Effectiveness in Community Prevention Coalitions: A Study of Communities That Care*. *American Journal of Community Psychology*. 33, 3-4, 163-176.
- Feinberg, M.F., Bontempo, D.E., Greenberg, M.T. (2008): *Predictor and Level of Sustainability of Community prevention Coalitions*. *American Journal of Preventive medicine*. 34, 6, 495-501.
- Janković, J., Bašić, J. (ur) (2001): *Prevenција poremećaja u ponašanju djece i mladih u lokalnoj zajednici. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladeži i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju*. Zagreb.
- Kaur Jasuja, G., Chou, C-P., Berstein, K., Wang, E., McClure, M., Pentz, MA. (2005): *Using Structural Characteristics of Community Coalitions to Predict Progress in Adopting Evidence-based Prevention Programs*. *Evaluation and program Planning*. 28, 173-184.
- Mitchell, R.E., Stevenson, J.F., Florin, P. (1996): *A Tiphology of Prevention Activities: Applications to Community Coalitions*. *The Journal of Primary Prevention*. 16, 4, 413-436.
- Oregon State University Family Policy program, Oregon Commission on Children and Families, 2003. www.oregon.gov/OCCF/Documnets/heltyStart7MeetingNotes/Community-Mobilization/Appendix4.pdf
- Rapaport, J. (1984): *Studies in Empowerment : Intoduction to the Issue*. *Prevention in Human Services*. 3, 2-3, 1-7.
- Riggs, N.R., Nakawaste, M., Penz, MA. (2008): *Promoting Community Coalition Functioning: Effects of project STEP*. *Prevention Science*. 9, 2, 63-72.
- Stanić, S. (2004): *Mobilizacija lokalne zajednice protiv neželjene uporabe lokalnog prostora*. *Društvena istraživanja*. 13, 3-4 (72-73), 867-889.
- Zakocs, R.C., Edwards, E.M. (2006): *What Explains Community Coalition Efectiveness? A Review of the Literature*. *America Journal of Prevtive Medicine*. 30, 4, 351-361.
- http://preventionpartners.samhsa.gov/resources_glossary_p2.asp
- www.oregon.gov/OCCF/Documnets/heltyStart7MeetingNotes/Community-Mobilization/Appendix4.pdf

COMMUNITIES THAT CARE: SELF-APPRAISAL OF COALITION FOR PREVENTION IN ISTRIA COUNTY

Josipa Bašić

Martina Ferić Šlehan

Department of Behavioral Disorders
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
University of Zagreb

Sonja Grozić-Živolić

Administrative Department for Health and Social Care
Region of Istria
Pula

ABSTRACT

For the needs of scientific-action project Communities that care as a model of prevention of behavioral disorder of children and youth, from very start of the project. Coalition for prevention was constituted with the purpose of work on the area of Istria county i.e. 12 local communities included in the project realization. Coalition was at first formed by project coordinators in every local community (12, with the coordinator on the county level), which was continued with the members of expert teams (up to 7 members in every group: group for monitoring epidemiological data, group for programs and evaluation), leaders and members of 5 groups of priority interventions which were also conducted and operated in the same localities. In this paper, results of self-appraisal of Coalition functioning was analyzed (N=29) regarding the several indicators: decision making, management and leadership involvement, monitoring of success and responsibilities, policy development and change of rules. For the assessment of Coalition we used the instrument "Community Organizational Assessment Tool". Data is presented by the basic statistical references and variance analysis. Data shows that perceived strong points of Coalition are: Coalition's human resources, knowledge from the community prevention field and effective preventive programs as well as priority and goals setting on the basis of need assessment. Weak side of the Coalition is seen in following areas and needs: Coalition's empowerment for prevention advocacy on the local and county level, empowerment of the influence for creating social policy, focused efforts for networking and connecting with different groups in community - support and collaboration, motivation of citizens for active involvement in Coalition's work and sustainability assurance through knowledge and skills dissemination to experts in practice. Work on the mentioned Coalition »aws will be continued in further project realization of Communities that care: development, implementation and evaluation of prevention in community.

Key words: community, coalition, prevention, evaluation, behavioral disorders and risk behaviors, children and youth

Prilog 1. Rezultati analize varijance (grupa1-koodinatori, grupa2 članovi ekspertnih timova)

VARIJABLE		aritmetička sredina		standardna devijacija		F	p
		grupa1	grupa2	grupa1	grupa2		
A. Donošenje odluka							
A1	Članovi naše koalicije jesu predstavnici nekoliko sektora/resora u zajednici uključujući: obrazovanje, zdravstvo, poslovni sektor, vjerske organizacije, socijalnu službu i druge organizacije koji su važne za naše ciljeve.	3.91	4.06	.302	.680	.489	.491
A2	Članovi naše koalicije jesu obitelji i/ili pojedinci, uključujući mlade, prema kojima djelujemo.	3.18	2.56	1.401	1.094	1.664	.209
A3	Naša koalicija aktivno uključuje stručnjake iz prakse u donošenje odluka i osmišljavanje aktivnosti.	3.73	4.06	.786	.772	1.211	.282
A4	Ključni ljudi u zajednici dali su našoj koaliciji «moć» utjecaja na donošenja odluka u odnosu na sustave pomoći i podrške za djecu, mlade i obitelji.	3.36	3.13	.809	.885	.507	.483
A5	Organizacije i pojedini članovi naše koalicije imaju važnu ulogu u našem radu; koalicijom NE dominira jedna ili dvije organizacije i/ili pojedinaca.	4.00	3.44	.632	.964	2.875	.102
A6	Naša koalicija aktivno traži ideje, povratne informacije i uključivanje od građana i roditelja pri donošenju prioriteta i osmišljavanju aktivnosti i programa.	3.64	2.81	1.206	.750	4.813	.038
A7	Mi aktivno tražimo ideje, povratne informacije i uključivanje formalnih sustava (škole, organizacije, servisi) pri donošenju prioriteta i osmišljavanju aktivnosti i programa.	4.00	3.50	1.414	.894	1.273	.270
A8	Godišnje podnosimo javno izvješće o našem radu i aktivnostima.	4.00	3.38	1.095	1.147	2.005	.169
B. Upravljanje i razvoj vodstva							
B1	Naše vodstvo prolazi edukacije/treninge o komunikaciji i grupnim procesima kako bi mogli učinkovitije raditi.	3.36	3.63	1.120	1.025	.393	.536
B2	Naše vodstvo sudjeluje u edukaciji/treningu o ključnim pitanjima u zajednici, najboljoj praksi i drugim temama kako bi povećali svoju sposobnost donošenja odluka baziranih na informacijama/znanju.	3.73	3.69	.467	.873	.019	.892
B3	Naše vodstvo učinkovito rješava razlike u mišljenju i druge oblike konfliktata.	4.00	3.38	.775	1.088	2.680	.114
B4	Voditeljima i stručnjacima u praksi nudimo treninge o komunikaciji i grupnim procesima kako bi podržali njihov rad.	3.00	2.38	1.095	1.088	2.140	.156
B5	Voditeljima i stručnjacima u praksi nudimo treninge o ključnim pitanjima u zajednici, najboljoj praksi i drugim temama kako bi podržali njihov rad.	2.82	2.75	1.079	1.000	.028	.867
B6	Naše vodstvo ima kontakt s drugim timovima u državi koji su se okupili oko istog cilja kao i mi.	2.27	2.50	1.009	1.211	.262	.614
B7	Aktivno uključujemo roditelje, građane i mlade pri donošenju odluka.	2.73	2.56	.786	1.094	.183	.672
B8	Aktivno tražimo nove ključne ljude među institucijama/organizacijama u zajednici, poslovnom sektoru i civilnim grupama.	3.55	2.88	.552	.885	5.060	.034
B9	Koristimo događanja u zajednici, novine i druge načine kako bi redovito komunicirali sa zajednicom u vezi našeg rada i ključnih pitanja u zajednici.	3.64	3.31	.674	.793	1.222	.279

C. Ne-financijski resursi							
C1	Koristimo ne-financijske resurse kako bi podržali inicijative koje uključuju roditelje, volontere, mlade i druge građane.	3.45	3.31	.522	.873	.232	.634
C2	Imamo ne-financijske resurse, uključujući i vlastiti prostor.	3.45	3.13	1.036	1.310	.485	.493
C3	Tražimo ne-financijske resurse u zajednici.	3.82	3.19	.603	1.047	3.229	.084
C4	Uspješni smo u pridobivanju ne-financijskih resursa za naše aktivnosti.	3.09	3.06	.701	.929	.007	.932
C5	Imamo višegodišnji plan i strategiju prikupljanja ne-financijskih resursa kako bi podržali naše aktivnosti.	2.91	2.81	.944	9.81	.065	.801
C6	Koristimo ustanovljene računovodstvene procedure kako bi dokumentirali vrijednost ne-financijskih resursa uključujući donirano vrijeme.	2.27	2.75	1.009	1.183	1.190	.286
D. Podrška u zajednici: planiranje i prioritete							
D1	Najmanje svake dvije godine naša koalicija razmatra podatke iz zajednice kako bi identificirala aktualne potrebe i resurse.	3.64	3.06	1.206	1.063	1.705	.204
D2	Kad god je to moguće, analiziramo podatke kako bi dobili uvid u specifičnost potreba i resursa (specifičnosti po različitim etničkim skupinama, geografskim područjima, spolu, ekonomskoj situaciji i drugim varijablama).	3.55	3.13	1.036	1.204	.887	.355
D3	Koristimo podatke i druge informacije o populaciji građana kako bi definirali specifične potrebe za akcijom.	4.00	3.63	.447	.957	1.455	.239
D4	Raspravljamo o mogućim učincima svake akcije na najranjiviju populaciju (i pojedince i grupe).	3.36	3.38	.809	1.088	.001	.977
D5	Određujemo specifične prioritete za ciljane grupe i specifične prioritetne rezultate koji su relevantni za našu zajednicu.	3.82	3.44	.874	1.031	1.002	.326
D6	Jednom kada odredimo prioritete, usmjeravamo svoju energiju, resurse i aktivnosti na te prioritete.	3.82	3.44	.751	.964	1.207	.282
D7	Ako iskrse neki novi prioritet, koji ne zahtjeva hitnu akciju i nije relevantan za naše prioritete, usmjeravamo ga prema drugima ili ograničavamo našu akciju.	3.64	2.94	.809	.443	8.393	.008
D8	Uspostavili smo neke zajedničke ciljeve s drugim grupama u zajednici i stručno-političnim inicijativama sa sličnim interesom.	3.73	3.00	.647	1.033	4.271	.049
D9	Dijelimo financijske i/ili druge resurse s ostalim grupama u zajednici ili stručno-političnim inicijativama sa sličnim interesom.	3.45	2.63	1.036	.719	6.069	.021
D10	Spojili smo se s jednom ili više grupa/ inicijativa kako bi stvorili jedno koalicijsko ili upravljačko tijelo.	2.64	2.31	1.286	1.014	.534	.472
E. Rezultati i strategije							
E1	«Preveli» smo naše prioritete u specifične rezultate i strategije kako bi postigli željene ishode.	3.55	3.63	.688	.957	.056	.815
E2	Razvili smo logički model kako bi razjasnili i vodili planiranje našeg programa.	3.09	3.56	.944	.964	1.586	.219
E3	Tražimo dokaze učinkovitosti i principe najbolje prakse u svim aktivnostima ili programima koje implementiramo.	3.73	3.81	1.009	1.047	.044	.835
E4	Aktivno podržavamo razvoj ekonomskih inicijativa i inicijativa u zajednici koje mogu ojačati našu zajednicu.	2.91	2.81	.831	1.109	.060	.809
E5	Aktivno podržavamo rad formalnih institucija/organizacija u našoj zajednici.	3.45	3.13	1.214	.885	.668	.421

E6	Aktivno podržavamo rad neformalnih organizacija u našoj zajednici.	3.64	2.63	.924	1.025	6.861	.015
E7	Aktivno povezujemo formalne i neformalne institucije/ organizacije.	3.27	2.88	.786	1.147	.994	.328
E8	Nudimo tehničku podršku, edukaciju i druge oblike ne-financijske podrške programima u zajednici koji uključuju roditelje, mlade, volontere i građane.	3.45	2.88	.688	.806	3.781	.063
F. Mjerenje uspješnosti i odgovornosti							
F1	Pratimo koliko su dobro naše aktivnosti implementirane, uključujući praćenje broja korisnika.	3.45	3.50	.820	1.095	.014	.908
F2	Pratimo broj upućivanja u institucije, nevladine organizacije i programe kako bi procijenili jesu li potrebe zadovoljene.	2.91	2.94	.831	.998	.006	.939
F3	Kod aktivnosti koje podržavamo/provodimo tražimo definiranje i praćenje specifičnih željenih rezultata.	3.36	3.56	1.027	1.153	.211	.650
F4	Osiguravamo tehničku podršku i edukacije, kako bi podržali evaluaciju procesa i evaluaciju učinka.	3.18	3.13	.751	1.147	.021	.887
F5	Koristimo informacije dobivene evaluacijom procesa i evaluacijom učinka kako bi poboljšali aktivnosti i donosili odluke.	3.36	3.50	.809	.894	.163	.689
G. Razvoj politike: Mijenjanje pravila							
G1	Identificiramo stručno-političke barijere koje ometaju rad koalicije kroz neformalne i formalne sustave pomoći i podrške.	3.27	2.81	.647	.834	2.361	.137
G2	Razvili smo plan akcije kako bi se «uhvatili u koštac» s barijerama povezivanja neformalnih i formalnih sustava pomoći i podrške.	2.55	2.81	1.036	.834	.549	.466
G3	Redovito obavještavamo županijsku vlast o stručno-političkim prioritetima koje podržavamo i akcijama potrebnim za podršku našeg cilja na lokalnoj razini.	3.45	3.25	1.214	1.183	.191	.666